

դեպի... Արգեն, ամիս մը առաջ մեկ-նամ պիտի ըլլայի, սակայն Ակադեմիոյ վերջին ընտրութիւնները վար դրին դիւս-ինչպէս յոյսացար այս ուղեւորութեան գաղափարը:

—Ժամեր կան որ մենութեան, առանձն-նութեան կարգով պէս լսանք ունենալ... Եւ երբ ամբողջ վրայ աւելանք քիչ կամ ըզ-նա թափաղակներով երկրները տեսնելու հետեւապահները, այն առին միայն կը հանգստանամ երբ պայուսակա կապին:

—Եւ միւս մասածուրը, գեղեցիկ դիրք մը յարկնել այդ ուղեւորութեան մասին, ասոր վրայ չէք խօսիր:

—Լաեկեայն կ'ընտրուի ճամբորդու-թեան ուղեւորութիւնէ հետ ամենէն մեծ ուղեւորութիւնէն անմիջապէս վերջնական, պատմելով անոր զանազան պարագաները:

—Միշտ կը մտնիր:

—Միս միշտ մէկ քանի բարեկամներ կ'առնին ինձ ընկերանայ: Բայց բարեկամ-ները, այս տեսակ ուղեւորութիւնները մէջ ուր այնքան արվածներ անցնելու է, ուր հրաժարելու է ամեն հնազանդութիւնէ, զոյգելու է ամենին սիրելի սովորութիւն-ները շատ անգամ անգույն արդիւնքներ կըլլան: Առաջին խոցելուները կը վատնուի, կը հաշտուի ընտանեացի անբախտաւոր-թեան անուշադիւս կտուրթեան դէմ, կը շեղուի երբ արմընաւոր միջոցն չկար-դան, վրանին տակ՝ պուլլաւը, Բուստին, փոքրիկ կիներ կամ անոնք կ'երթան... Եւ ամեն բոլոր համարը կը խաղաղարեւ:

—Աղետոյ մը ունիք:

—Առաջին ըրած կարողաւորութիւններ ճամբորդին օրէ ի վեր կարեւորն մը կը սպասէ ինձ Սուրբ չորանցին երբը կը բաղկանայ երեսուն գինեւոյ մարդերը և նոյնքան ուղեւոր, վասն զի ձին անհրա-ժեշտ տակուսութիւնը չի ցուցնուիր: Դա-հրելէ մէջ պիտի չմտնի անորոշ հանդերձանք մը գինեւոյ պէս կարեւորին կը միանա: Ժեմերա պիտի երթամ, ուր ասորական և հուսկանայ աւերակներ կան յոյժ հե-տաքրքրալարձ և հագին ճանչցուած, վասն զի երկիրը շատ դիւրամատուցել չէ խուզար-կութեան համար:

—Եւ ինչ կերպով պիտի սպրդէ:

—Արիւստարքուս կ'ըրգով Յորեկը ուղեւորին կ'առնուր: Գինեւոյ վրանին տակ իբր անգամ տալերն մէջ երկուսն ուղեւոր, և իբր ուղեւոր՝ զինքին չեմ խո-սար, ապի չուր զոր ուղեւորն արդէն առ-տառած կըլլան:

—Երբ ինչպէս չոր է, և, իբր դե-սանը, բացի գիւղականքէն, եւս աւելի չոր կ'երեւայ ինձի... —Կարեւորաւորաւոր է այդ... Տեղացի կարգաւորներ խումբ մը կ'ընկերակցի կա-րեւորին... Շատ կը սիրեն երազաւոր-թիւնը, մասնաւոր երազաւոր այդ երազը տուրթիւնը... Զանգարթի դէմ պիտի պաշտ-պանէ դիւս:

—Երբ անտառան անցնիր, ինչ է ձեր նպատակաւորը:

—Երեսուցի... Մեռեալ ծովուն եւ դիրքը պիտի բերան անցնի միջին Ս-քաղաքը, ուր պիտի հասնին Ջաւիկի տա-նին... Հին առեւտր քանի մը պատրանք-ներ պիտի կրեն... Երկրորդը և Քրե-սի կ'ընեն մասնաճիւղեր ունեցող Երու-սաղեմը այն Երուսաղեմը չէ զոր կ'երեւա-կային բանաստեղծները... Բայց մարդ աչքերը քայլելով... —Այդ է ձեր վերջնականը:

—Այդ Միջին Դամասկոս պիտի եր-թամ, արձակիկ ետք կարեւորաւոր, և ալ ոչ թէ ուղտով ալ ձիով: Հին, քաղաքա-կրթութիւնն արդէն մտաւ գիւղէն... Արեւմտեան Դամասկոս անցանելի ճամբաներ կան ուր կարելի է ցորկին ու-ղեւորել, և զիւղեր ուր կարելի է գինեւոյ քանաւոր... Եւ բարեբախտութիւն է այս, վասն զի այդ անցքը ամբողջ երկու շա-բաթ կը տեւէ:

—Իսկ Դամասկոսն:

—Մովսէսը պիտի երթամ Պաղատիէ ճամբով... Շողեան պիտի հասնի Կ. Պա-լա անցնելու համար, ուսկից, Սիրիոյ ճամբով, զիւր Մովսէսը պիտի ելլան վերջին կայանս պիտի ըլլայ այս, որմէ ետք կ'արձ ճամբով ուղեւորէ ձախտի պի-տի երթամ ուր քանի մը շաբաթ պիտի հանգստանամ՝ պատմելու զուրկ անցնելէ առաջ:

—Այնպէս որ Ֆրանսայէ որքա՞ն պատե-ն հեռու պիտի գտնուի:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

նուրբ արձանը կանգնուած է ջաշ ի ձե-ռին, որը լայն գլխեր ժամանակ թէ՛ Նիւ-Եորքի ընտանեացիներն և թէ՛ Ուիլիամս-աէն կ'երեւայ: Այս արձանին հոյակ մե-ծութեան, գեղեցկութեան և դիւրեկերա շինուածքի մասին շատ ցուած և լուսած ըլլաւին կը թողու՞մ զայն:

Մտնելով այժմ՝ Նիւ-Եորք ծոցին մէջ՝ մեր դիմաց կը ներկայանայ Միւս-Եորք շա-ղաքը որու մէջ կողմէն հանդիս երեւեալն գետը (Eastern river) և միւս կողմէն Հըրադն գետը: Արեւելեան դեպին միւս կողմն է Պրուքլին քաղաքը և Հըրադնի միւս կողմն է ձերդի քաղաքը: Այս երկը քաղաքներուն և գետերուն տեսքը խոտ անհանգստ երեւոյթ մը կ'ընծայէ, նման անոր՝ զոր կը տեսնենք Պոլսոյ նաւահան-գիստին մէջ:

Այլ կողմերին կը ներկայանայ Նիւ-Եորքէ Պրուքլին անցնելու մեծ կամուրջը՝ որ երկաթեայ թելերով շինուած և երկու ահապին ոտքերու վրայ կ'առնուած է: Այն ճարտարաբանութեան, գեղեցկի և հոգալ գործ մէջ, որու ներքեւն անհամեմ չղոցնա-նքն կ'անցնին, իսկ միւսն կան երկու եր-կաթովը, երկու կառուցիչ և հետոսն գնացողներու համար լայն ճամբք մը:

Մեր չղոցնաւոր մտնելով իրեն յատուկ նաւահանգիստը, հոն տեսնուր երկուս հնաւորքներուն և շատերու բարեկամա-բարեկամութիւն մը: Թաղիկաններու ծառա-նուն երկուստեք սկսու:

Ճամբը երկէն առաջ ամենքին ալ կանցնինք երկու բռնիկ առջեւէ որը ուշի ուշով կը դիտեն ու կը բնիկին մեր դէմ-քերն: Այն Ուիլիամսի կառավարութեան կողմէն տարախօսիկ հիւանդութեանց դէմ մեծ պայքարներն մ'է: Այդ նպատա-կաւ որ առաջ չղոցնային մէջ երկուսն է երկուք կարգի ճանապարհորդները պատ-ուատուցին առանց բացառականութեան, ինչ-պէս որ ի վերջոյն մէջ ալ ամենը քանիցս լո՛ւրջ քննութիւն անցած էին: Այս պո-լուստեան շնորհիւ Պրուքլին տարախօսիկ հիւանդութիւններէ դիւր մնացած է:

—Եւ ինչ կերպով պիտի սպրդէ:

—Արիւստարքուս կ'ըրգով Յորեկը ուղեւորին կ'առնուր: Գինեւոյ վրանին տակ իբր անգամ տալերն մէջ երկուսն ուղեւոր, և իբր ուղեւոր՝ զինքին չեմ խո-սար, ապի չուր զոր ուղեւորն արդէն առ-տառած կըլլան:

—Երբ ինչպէս չոր է, և, իբր դե-սանը, բացի գիւղականքէն, եւս աւելի չոր կ'երեւայ ինձի... —Կարեւորաւորաւոր է այդ... Տեղացի կարգաւորներ խումբ մը կ'ընկերակցի կա-րեւորին... Շատ կը սիրեն երազաւոր-թիւնը, մասնաւոր երազաւոր այդ երազը տուրթիւնը... Զանգարթի դէմ պիտի պաշտ-պանէ դիւս:

—Երբ անտառան անցնիր, ինչ է ձեր նպատակաւորը:

—Երեսուցի... Մեռեալ ծովուն եւ դիրքը պիտի բերան անցնի միջին Ս-քաղաքը, ուր պիտի հասնին Ջաւիկի տա-նին... Հին առեւտր քանի մը պատրանք-ներ պիտի կրեն... Երկրորդը և Քրե-սի կ'ընեն մասնաճիւղեր ունեցող Երու-սաղեմը այն Երուսաղեմը չէ զոր կ'երեւա-կային բանաստեղծները... Բայց մարդ աչքերը քայլելով... —Այդ է ձեր վերջնականը:

—Այդ Միջին Դամասկոս պիտի եր-թամ, արձակիկ ետք կարեւորաւոր, և ալ ոչ թէ ուղտով ալ ձիով: Հին, քաղաքա-կրթութիւնն արդէն մտաւ գիւղէն... Արեւմտեան Դամասկոս անցանելի ճամբաներ կան ուր կարելի է ցորկին ու-ղեւորել, և զիւղեր ուր կարելի է գինեւոյ քանաւոր... Եւ բարեբախտութիւն է այս, վասն զի այդ անցքը ամբողջ երկու շա-բաթ կը տեւէ:

—Իսկ Դամասկոսն:

—Մովսէսը պիտի երթամ Պաղատիէ ճամբով... Շողեան պիտի հասնի Կ. Պա-լա անցնելու համար, ուսկից, Սիրիոյ ճամբով, զիւր Մովսէսը պիտի ելլան վերջին կայանս պիտի ըլլայ այս, որմէ ետք կ'արձ ճամբով ուղեւորէ ձախտի պի-տի երթամ ուր քանի մը շաբաթ պիտի հանգստանամ՝ պատմելու զուրկ անցնելէ առաջ:

—Այնպէս որ Ֆրանսայէ որքա՞ն պատե-ն հեռու պիտի գտնուի:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

—Գրեթէ հինգ ամիս:

երկրորդ յարկին հաստար բարձրութենէ մը կ'անցնի: Բայց չեմ կարծիք որ տու-ներու ընտելաց համար ալ հաճախակի ը-լայ այս, վասն զի, թողոք որ մասնա-լայը կը ծածկէ և ստուերի մէջ կը թո-ւն ներքին տեսնակները, նոյն կողմ 5 վայրկեան անցած մը մեծ է անհիշեթ գործին մ'ալ կը լսուի որ լաւ միջոց մ'է պիտու ցաւ և թմրութիւն յառաջ բերելու: Նոյնպէս փողոցի անցողներուն համար ալ շատ հաճեթ չկրնար ըլլալ, երբ կը տեսնեն որ ահապին ծանրութեամբ կառ-բերու խումբը իրենց գլխուն վերեւն յան-կարծակի որոտընդոտ կ'ան յիւս-Բայց եւ այնպէս այս երկաթուղիք աւելի կ'ընծա-կի և երկրորդական փողոցներու վրայ են և փողոցները կ'երեւայ թէ բաւական կ'ընեն մեծ քաղաքները պէտք է տես-նել:

Այս երկաթուղիքներէն զատ կան նաեւ Cable բաւած հանրակառքեր, որը եր-կաթեայ պարանի մը շնորհիւ կ'ընեն: Բայց աւելի ընդհանրացան է երկրորդ-ական կառքեր, որոնք երկաթեայ թելե-րու վրայ են: Երկրորդական հաստաւ շնորհի-ւր կ'ընեն, և գինեւորն ալ կարգերն մէջ երկրորդական լայն արտադրելով կը լուսա-ւորեն:

Բաղաքին մէջ երկեւեկութեան համար այսօրին գիւրդութիւն ըլլալէն զատ, Պը-րուքլին կամ ձերդի քաղաքներն անցնելու համար ալ Նիւ-Եորք քաղաքին երկր-կանը և Հըրեյն գետերու վրայ բաւա-լ չղոցնանք կան գրեթէ ամեն վայրկեան երկեւեկով, այնպէս որ երբ քաղաքն-րու մէջ եղած հեռաւորութիւնը՝ զգալի չըլլար շատ:

Երկեւեկութեանց մասին այս դիրք-թիւնը չէ թէ միայն առաւտուն մինչեւ երեկոյն է, այլ գինեւոր ալ մինչեւ լոյս: Նիւ-Եորքէ և ամերիկեան ուրիշ մեծ քա-ղաքացի մէջ թէ՛ բարձրագոյն երկաթուղիք-ը թէ՛ բոլոր ուրիշ հանրակառքերն և չո-գինեւեկը գինեւորն ալ առանց զգալի մինչեւ լոյս կ'ընեն երկեւեկին:

—Եւ ինչ կերպով պիտի սպրդէ:

—Արիւստարքուս կ'ըրգով Յորեկը ուղեւորին կ'առնուր: Գինեւոյ վրանին տակ իբր անգամ տալերն մէջ երկուսն ուղեւոր, և իբր ուղեւոր՝ զինքին չեմ խո-սար, ապի չուր զոր ուղեւորն արդէն առ-տառած կըլլան:

—Երբ ինչպէս չոր է, և, իբր դե-սանը, բացի գիւղականքէն, եւս աւելի չոր կ'երեւայ ինձի... —Կարեւորաւորաւոր է այդ... Տեղացի կարգաւորներ խումբ մը կ'ընկերակցի կա-րեւորին... Շատ կը սիրեն երազաւոր-թիւնը, մասնաւոր երազաւոր այդ երազը տուրթիւնը... Զանգարթի դէմ պիտի պաշտ-պանէ դիւս:

—Երբ անտառան անցնիր, ինչ է ձեր նպատակաւորը:

—Երեսուցի... Մեռեալ ծովուն եւ դիրքը պիտի բերան անցնի միջին Ս-քաղաքը, ուր պիտի հասնին Ջաւիկի տա-նին... Հին առեւտր քանի մը պատրանք-ներ պիտի կրեն... Երկրորդը և Քրե-սի կ'ընեն մասնաճիւղեր ունեցող Երու-սաղեմը այն Երուսաղեմը չէ զոր կ'երեւա-կային բանաստեղծները... Բայց մարդ աչքերը քայլելով... —Այդ է ձեր վերջնականը:

—Այդ Միջին Դամասկոս պիտի եր-թամ, արձակիկ ետք կարեւորաւոր, և ալ ոչ թէ ուղտով ալ ձիով: Հին, քաղաքա-կրթութիւնն արդէն մտաւ գիւղէն... Արեւմտեան Դամասկոս անցան

